

Олександр Грибоєдов

Лихо з розуму. Переказ

Рано вранці служниця Ліза стукає в спальню до панночки. Софія відгукується не відразу: вона всю ніч розмовляла зі своїм коханим, секретарем батька Молчаліним, що живе в цьому ж будинку.

Нечутно з'явився батько Софії, Павло Опанасович Фамусов, заграє з Лівою, якої ледве вдається відбитися від пана. Злякавшись, що його можуть почути, Фамусов зникає.

Виходячи від Софії, Молчалін в дверях стикається з Фамусовим, який цікавиться, що робить тут секретар в таку ранню годину? Фамусова, що ставить в приклад власне «чернечу поведінку», сяк-так заспокоюють.

Залишившись з Лівою удвох, Софія мрійливо згадує ніч, що так швидко промайнула, коли вони з Молчаліним «забулися музикою, і час минав так плавно», а служниця ледве стримує сміх.

Ліза нагадує пані про її колишнього прихильника, Олександра Андрійовича Чацького, який вже три роки мандрує в чужих краях. Софія ж говорить, що її відносини з Чацьким не виходили за межі дитячої дружби. Вона порівнює Чацького з Молчаліним і знаходить в останньому чутливість, боязкість, альтруїзм, яких немає у Чацького.

Несподівано з'являється сам Чацький. Він засипає Софію питаннями: що нового в Москві? Як поживають їхні спільні знайомі, що здаються Чацькому смішними і безглуздими? Без жодної задньої думки він невтішно відзивається про Молчаліна, який, ймовірно, зробив кар'єру («адже нині люблять безсловесних»).

Софію це зачіпає настільки, що вона шепоче про себе: «Не людина, змія!»

Входить Молчалін, теж не надто радий візитом Чацького, і питає, де Чацький був пропав і чим займався. Чацький обіцяє про все розповісти ввечері, оскільки він ще й додому не встиг заїхати.

У другій половині дня Чацький знову з'являється в будинку Фамусова і розпитує Павла Опанасовича про доньку. Фамусов насторожується, чи не міпить Чацький в женихи? А як би відреагував на це Молчалін? Фамусов ухиляється від прямої відповіді, радячи гостю спочатку привести в порядок справи і домогтися успіхів по службі.

«Служити б радий, прислужувати тошно», — заявляє Чацький. Фамусов дорікає його в зайвій «гордості» і ставить в приклад свого покійного дядька, який домогся чинів і багатства, по-рабськи прислужуючи імператриці.

Чацького цей приклад ніяк не влаштовує. Він стверджує, що «століття покори і страху» йде в